כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת תרומה ■ כ"ח שבט ה'תשע"א ■ 02.02.2011 ■ גליון מס' 107

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מכל איש אשר ידבנו לבו

מצוות התורה נחלקות בין החובה וההתנדבות, מצד אחד המצוה כשמה כן היא, צו וחובה על האדם, כמו שכותב רש"י...

המשך בעמ' 2

חוק וסדר

הפעם מדובר בעניין רציני ולא בבדיחה

ישנו ארגון בשם "דעת", אליו ניתן להתקשר ולדבר עם אחות או רופא שנותנים הסבר ומידע על כל מיני שאלות רפואיות אישיות...

המשך בעמ' 5

שו"ת חורף

שאלה: הגב' רונית דרמן שואלת האם גם ריבות תאנים 100 אחוז פרי בעייתיות?...

המשך בעמ' 5

סיפור לשבת

"אל הרבי מביאלא עלית"

התופים הלמו בעוז, ובעל המנגן זימר בקולו הבס 'עוד ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים', כל משתתפי סעודת הנישואין באולמי 'בנות ירושלים'...

המשך בעמ' 3

שביבים

- מדוע אין דובי בבית של החבדניקי"ם?
- סגולה בדוקה לפרנסה וכו'
- רב בזכות גנגסטרים...
- כמה טוב אתה נראה...

המשך בעמ' 6

"חשש צער בעלי חיים"

תזכורת לרגל יום השואה הבינלאומי שצויין בימים אלה

(מתוך גליון דברי תורה מכ"ק מרן האדמו"ר מצאנז זי"ע, גליון אלף שס"ג, (בהוצאת מכון שפע חיים, שע"י אגוד חסידי צאנז) - מתוך ד"ק בשיעור חומש ורש"י פרשת יתרו תשל"ו)

"טעם הדבר שמוטל עלינו לקיים את מצוות התורה רק מפני צווי השי"ת ולא מטעמים שכליים הוא, לפי שהסבור להימנע מרציחה מחמת שהוא דבר המזיק ונוגד את דרכי השכל, בקל יוכל לטעות ולשנות את דעתו. כאשר עינינו הרואות בדורנו אנו, אשר הכופרים היו סבורים במשך רבות בשנים שבזמננו אין עוד צורך בתורה ח"ו, אלא המדע וההשכלה וה'קידמה' הם שייטיבו את תהלוכות בני האדם. הללו חשבו שככל שהמון העם יהיו משכילים יותר והמדע יתפתח יותר, יתמעטו הרוצחים מאליהם, שהרי אדם בעל השכלה יבין מעצמו שאין זה נאות לאדם להיות גנב ורוצח וכדו'. תושבי אמריקא היו סבורים שהשחורים בלבד המה הפושעים, לפי שאינם מלומדים כל כך ונותרו מאחור, אבל הלבנים המשכילים הם שונים לגמרי, שככל שהם מוסיפים מדע הם משתנים לטוב. דימו לומר שאין עלינו אלא לבנות עולם בעל השכלה ואז יבוא העולם על תיקונו. עד שבסופו של דבר קמו עלינו רוסיא הקומוניסטית והיטלר ימש"ו עם ההשכלה הגדולה ביותר של גרמניא, וברגע אחד נודע לנו שיותר קל בעיניהם להרוג מליוני בני אדם מלהרוג תרנגול אחד מחשש צער בעלי חיים.

כשהחל אותו רשע ימש"ו לגזור על ישראל גזירות רעות, גזר תחילה על השחיטה משום צער בעלי חיים. באותם הימים אגודות צער בעלי חיים הגדולות ביותר היו במדינת אשכנז. היו בה מפלגות גדולות שדאגתם הייתה נתונה למען הכלבים ולרווחת חייהם של הכלבים והחתולים. זכורני מעת היותי פעם אחת בעיר וויען, שהיו תלויים שם מודעות בראש כל חוצות נגד אלו שזוממים את פי כלבם, בטענה שהם מצערים בעלי חיים. הקימו שם מעונות עבור כלבים וחתולים בממון הרבה, כדי שבעת שבעלי הכלב יצא לחופשה יוכלו למסור את כלבם למעון כלבים למשך ארבעה שבועות עבור סך אלף שילינג. הכל מגודל דאגתם כביכול לצער בעלי חיים. מאידך, להמית בני אדם בגז לא נחשב בעיניהם לצער בעלי חיים, ואותם אלו שדגלו ב'צער בעלי חיים' הם עצמם היו הרוצחים שעמדו והרגו בני אדם...

"כזאת אנו רואים גם היום במעשי הערביים ימ"ש שהרציחה קלה בעיניהם, ומתרצים אותם בתואנת שוא שאינם הורגים לשם רציחה, אלא לשם 'פוליטיקא' בלבד, כאילו רציחה סתם ופוליטיקא הם שני דברים נפרדים, שהרי על עניני פוליטיקא הרשות נתונה להרוג ולשרוף ולתלות ולהחריב ערים שלמות. הגויים אינם מריעים לישראל בלבד, אלא גם גוי אחד את חברו ואיש את רעהו חיים בלעו, כאשר נשמע מן הנעשה במדינת סין, שהיא חלק גדול מן העולם. כזאת יראה כל המתבונן, שבעיני רובא דרובא מאומות העולם נחשבת הריגת נפש כאין, מלבד שבחלקם הגדול הם נתונים למרמס ולעבדות, והם מדוכאים תחת יד המושלים בהם, העושים להם רעות אפילו יותר ממה שהרעו הגויים לנו, על אף שאינם יהודים.

"מדברים אלו נוכחנו לראות, שבאם נבקש להסתמך על השכל האנושי לקיים בגינו מצוות שכליות, השכל האנושי הוא קצר מאוד. אם נלמד בני אדם להימנע מרציחה מפני שאינו נאות לבעלי השכלה, למחר יבוא איזה רוצח ויסביר להם שההשכלה הגדולה ביותר היא לשלוח בני אדם לסיביר ולהרעיבם ולהמיתם...

"כדבר הזה אנו רואים כיום בעולם כולו, שלהרוג אדם אחד נחשב לפשע, אבל להרוג מאה אלף איש, כל המרבה הרי זה משובח... בראותנו את התנהגות הגויים בימינו, נוכל להבין על נכון פשר מאמרם ז"ל (יבמות סא.) אתם קרויין אדם ואין אומות העולם קרויים אדם. על כך מעודי תמהתי, איך יתכן לומר שאומות העולם אינם בגדר 'אדם'. אולם לאמיתו של דבר אכן אינם בגדר 'אדם', אלא המה חיה בדמות אדם, כמו שאמרו חז"ל במדרש (תנחומא וישב ג)...

"מאחר שאדם הסר מדרכי התורה סופו להיות רוצח, על כן יהודי העוזב את התורה, ומכל שכן גוי, הוא בגדר 'רודף' ממש, כלשון הרמב"ם (ראה בהלכות ממרים פ"ג ה"ב) בדין המינין והאפיקורסין שאמרו עליהם חכמים (ע"ז כו:) שמורידין אותן ולא מעלין, לפי שהם כנחשים ועקרבים המזיקין, ומצוה להורגם כדי להסיר מכשול. שכשם שמצוה להרוג נחש או עקרב מפני שהן מזיקין ורוצים להמית בני אדם ולהטיל בהם את ארסם, כן הדבר ידוע שהמינים והאפיקורסים מגמתם להסית את בני ישראל לשמד. ומפשט לשון הרמב"ם נראה שאין כוונתו שהם מזיקים לנו ברוחניות בלבד, אלא שהם מזיקים גם בגשמיות, לפי שהמה עלולים להפוך לרוצחים ממש, וגרועים הם מבן סורר ומורה אשר נידון על שם סופו שעתיד לעמוד וללסטם את הבריות (סנהדרין עא:), כי האיש אשר איננו מאמין בה' ובתורתו, הוא כבר מיד רוצח מושלם.

"על פי הדברים האלה נראה לבאר את פסוקי קהלת באופן אחר. דהנה בכל ספר קהלת האריך שלמה המלך להחביל את כל עניני העולם, ולספר את אשר ניסה בחכמה כה וכה. אכן באחרית דבריו אמר סוף דבר, אחר כל החכמה שזכינו אליה, לא נקיים את כל המצוות מפני הוראת שכלנו, אלא את הכל, כל התורה הקדושה לכל פרטיה, את כולם נקיים אך ורק מפני שכך נשמע באזנינו מפי הגבורה, ואנו שומרים אותם מפאת יראתינו את ה', את האלקים ירא, ואת מצוותיו דייקא, מפני שהן מצוות ה' שמור. כפי שאמרו ישראל בהר סיני (שמות כד, ז) נעשה ונשמע, הכוונה, שלא נעשה את מעשי המצוות על פי הבנת השכל האנושי, אלא סיבת עשייתנו היא, נעשה ונשמע, בכדי לשמוע בקול השי"ת.

וסיים שלמה המלך לפרש את טעם הדבר, כי זה כל האדם, האדם הם אומות העולם, כמו שכתבו התוס' (יבמות סא. בד"ה ואין) דמה שאמרו בגמ' (שם) אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויין אדם, היינו דווקא בתואר 'אדם', אבל 'האדם' כולל גם את אומות העולם. כי כאשר נתבונן בתהלוכות 'האדם' המה אומות העולם, ונראה איך שכל הגויים מקצה העולם ועד קצהו כולם רוצחים גנבים וגזלנים, ובעינינו יפלא להיכן נעלמה ההשכלה וה'קידמה' שלהם, היכן הם הדוקטורים והפרופסורים, והיכן היא האנושיות שלהם. מזה נבין שמבלעדי האמונה בהשי"ת וקיום המצוות מחמת ציוויו ית', אף הגוי הסבור לקיים את המצוות השכליות מחמת הוראת השכל, סופו שיהא גנב נואף ורוצח.

"משעה שאבדה מן הגויים נקודת אמונת האלוקות וחדלו מלקיים את שבע מצוות בני נח שחייבם הי"ת, נעשה חורבן עולם, כל אחד עושה מה שלבו חפץ, להרוג ולרצוח, רצחת וגם ירשת. כשנתבונן על מושב האו"ם נראה שכל הנאספים מקצה העולם ועד קצהו כולם גנבים וגזלנים, רשעים ורוצחים, הנמאסים בעיני כל רואיהם, והיכן היא אנושיותם. מכך נשכיל לקיים את מצוות התורה מפני צווי השי"ת, ולא מפאת הוראת שכלנו.

לפני למעלה משלשים שנה, בראשית בואי למדינה זו, כאשר ביקשתי לומר משהו בגנות ארה"ב, היו הכל מסתכלים עלי בפליאה ואומרים לי: הרבי זוכר עדיין את הגויים מן הגלות בארצות פולין ואונגארין, אולם גויי ארה"ב הם אחרים לגמרי, וכי על ארה"ב תדבר...

כך היו פוטרים אותי בטענה שאיני מכיר את ארה"ב ואיני יודע את מהותה. לבסוף, לא ארך זמן רב עד שנתפרסם הדבר, שאילו היה ה'אינטרס' של ארה"ב בשנות הזעם לעמוד לימין היטלר היו עושין כן, ואף עד היום רבים מאנשי ארה"ב מתחרטים על כך שלא הלכו בימי מלחמת העולם עם היטלר נגד רוסיא.

"למנהיגי ארה"ב איכפת היום מהיהודים כמו שהיה איכפת להם מאתנו בימי המלחמה, שעל אף שנלחמו בגרמנים והפציצו בכל מקום, בכל זאת נמנעו בזדון מלהפציץ את אושוויץ.

גיסי רבי מיכאל בער וויסמאנדל ז"ל ניסה לפעול ולבקש על כך מהם, כפי שהאריך לספר בספרו, ולאף אחד לא היה איכפת. הרי שגויי ארה"ב הם אותם גויים ואותם רשעים. אף ביניהם יכול לקום אותו 'היטלר' ח"ו, ובכל יום ויום אנו צריכים לניסיו של השי"ת שלא יעשו עמנו רעה. בכל יום עלינו להודות להשי"ת 'על נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים', ששומר עלינו מדי יום ביומו עד ביאת משיח צדקנו...".

מכל איש אשר ידבנו לבו

/ הרב יעקב הלוי פילבר

מצוות התורה נחלקות בין החובה וההתנדבות, מצד אחד המצוה כשמה כן היא, צו וחובה על האדם, כמו שכותב רש"י (במדבר יט א): "חוקה, גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה". ובגמרא (כתובות פו א) מבואר שיש מצוות שכופין לעשותן כמו שמובא שם: "במה דברים אמורים (שלוקה ארבעים) במצוות לא תעשה, אבל במצוות עשה, כגון שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה, לולב ואינו עושה, מכין אותו עד שתצא נפשו". ויש מצוות שנאמר בהן: "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני". לכאורה מהמקורות הללו משמע שהסכמתו וכוונתו של האדם אינה מעכבת בקיום המצוות, שהרי הוא מקיים את המצוה אפילו בכפיה. (ואכן היו שרצו ללמוד מכאן שמצוות אינן צריכות כוונה, שהרי העושה מצוה בכפיה חסרה לו הכוונה ובכל זאת כופין אותו לעשותה. (עיין "שדי חמד" ד, עמ' 305 אות סו))

לעומת זאת מדגיש רבנו בחיי בספרו חובות הלבבות בכמה מקומות את חשיבות הכרתו השכלית של האדם בקיום המצוות, ואת הצורך לשתף את הלב במעשה המצווה, ונציין כמה מהם: "ואם יעלה במחשבתנו שאין לבותינו חייבים לבחור בעבודת השם ולחפוץ בה יסתלק מעל אברינו חיוב המצוות שאנו חייבין בהן, מפני שאין מעשה נשלם מבלי חפץ הנפש בו". וכן "כי העיקר בחיוב העונש אינו אלא עד שיהיו הלב והגוף משתתפים במעשה, הלב בכוונתו והגוף בתנועתו". או "ואם יחלוק גילויינו על מצפוננו, לא תהיה עבודתנו לאלקינו שלימה, מפני שאינו מקבל ממנו עבודה מזויפת". אלא שעם כל חשיבות כוונת הלב, הוא עצמו מסביר שם את הצורך בעשיית המצוות גם מתוך הערה חיצונית ואפילו בכפייה, מפני שלא כל בני האדם מסוגלים להבין בזמן קצר את מצוות התורה וחובותיה, ואם נמתין עד שהאדם יגיע בהכרתו להבנת המצוות בשכלו, יהיה האדם בכל אותה תקופה משולל מעבודת ה' ועשיית הטוב. ובמיוחד דבר זה נכון בימי נערותו של האדם בהם הוא צריך "אל חינוך והנהגה ולמנוע תאוותיו עד שיחזק ויכון שכלו". על כן אנו מקדימים את החינוך הכפייתי לחינוך

ההכרתי, עד אשר האדם בעצמו מתוך הרגל ולימוד יעמוד בדעתו ובשכלו על הצורך בחיוב המצוות וההנהגות הטובות ואז יקיים אותן בהכרה ובהסכמה.

והנה בהקמת המשכן לא זו בלבד שאין התורה כופה על האדם להביא את תרומתו להקמת המשכן, אלא הסכמתו של האדם היא התנאי הבלעדי לקבלת התרומה, שהאדם יתן את תרומתו מנדבת לבו. ככתוב: "מכל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי". תרומת המשכן היא מצוה שכל כולה היא התנדבות ברצון הלב ללא כל כפיה מבחוץ, ונשאלת השאלה מדוע במצוה זו רוצה התורה את נדבת לבו של האדם ושוללת כל נתינה למשכן אם היא נכפתה על האדם?

להבנת הדבר הזה נקדים את הקושיא המפורסמת: מדוע נכתב כאן "ויקחו לי" ולא נאמר: "ויתנו לי" שהרי האדם התורם אינו לוקח אלא נותן? על הכתוב "ויקחו לי תרומה" דרשו במדרש (שמות רבה פרי לג ה): "נבחר שמו של מרדכי מעושרו של המן, מה עשה אותו רשע, הוציא כל כסף וזהב שהיה לו ונתן לאחשורוש, אמר לו הקב"ה: חייך 'נבחר שם מעושר רב, מכסף ומזהב חן טוב', נבחר חנה של אסתר, שנאמר: 'ותהי אסתר נושאת חן'. כיון שבא הרשע עם הממון אמר לו המלך: 'הכסף נתון לך', אמר הקב"ה: כך אתם מוכרים שלי על שלי!? שנאמר: 'כי לי בני ישראל עבדים' וכתיב: 'לי הכסף ולי הזהב', חייך, מה שאמרת: 'הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך' כך: 'ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את בית המן.'" ושואל ה"חתם סופר" (בספרו על התורה "תורת משה") מהו הקשר במדרש בין כספו של המן לדברי הכתוב: "ויקחו לי תרומה"?

ומסביר החת"ס את הקשר בין השנים על פי דברי הגמרא (ברכות לו א) שקודם שהאדם מברך נאמר: "לה' הארץ ומלואה" ולאחר הברכה נאמר: "והארץ נתן לבני אדם", והכוונה שאם האדם אינו עובד את ה' בממון שנתן לו השי"ת, אז עדיין אין הממון נקרא על שמו של האדם. ורק על ידי שימושו של האדם בממון לעבודת ה' שלתכלית זו ניתן לאדם הממון, רק אז נקרא הממון שלו. ועל כן נאמר בצדק על ממונו של המן: "אתה קונה שלי בשלי". וזהו שאומר כאן הכתוב: "ויקחו לי תרומה" שעל ידי מעשה הטוב של נתינת התרומה יקחו לעצמם דבר המיועד לי, כמו שאמרו באבות (פ"ג מ"ז): "תן לו משלו שאתה ושלך שלו, וכן בדוד הוא אומר: 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'". ולפי היסוד הזה אפשר להסביר גם מדוע התנתה התורה בנתינת התרומה לבנין המשכן את נדבת הלב יותר מכל שאר המצוות? והסיבה היא שחלקו האמיתי של האדם בתרומה אינו הכסף והזהב שהוא נותן, שהרי הם אינם שלו אלא של הקב"ה, ואילו חלקו האמיתי של האדם הוא הצורה שבה הוא נותן את תרומתו, כמו שכתב החת"ס שם: "ואין לאדם חלק בנתינת התרומה אלא השמחה ורצון טוב והיינו: 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' היינו כוונתו הטובה". לרעיון הזה אפשר למצוא סמך בפסוק: "אפריון עשה לו המלך שלמה... עמודיו עשה כסף רפידתו זהב... תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים" (שיר השירים ג, ט-י) ועל פי זה אפשר להסביר גם את המשך הכתוב: "תקחו את תרומתי" ולכאורה היה צריך להיות כתוב: "תקחו את תרומתו" של התורם, אלא שהתרומה הנלקחת היא של הקב"ה.

גם מסדר הפרשיות של ספר שמות יכולים אנו ללמוד על הקמת המשכן, לכאורה מיד לאחר מעמד הר סיני ומתן לוחות הברית צריכה היתה התורה לצוות אותנו על הקמת המשכן, שבו יניחו את לוחות הברית ושאר תשמישי העבודה והקדושה של עם ישראל, ואם כך למה נכתבה פרשת תרומה רק לאחר פרשת משפטים ולא לפניה? מזה אפשר ללמוד שהמשכן אינו יכול להבנות, וקל וחומר שהשכינה לא תוכל לשרות בו, אלא רק בציבור שהמשפט והצדק הם התשתית החברתית שלו. על כן עוד קודם בנין המשכן יש להסדיר את כללי המשפט, לשפר את יחסי האדם לחברו, לתקן את העוולות החברתיות, ואז גם הממון שממנו יבנה המשכן יהיה כולו מן המותר ולא מן האסור. ורק אז בנתונים אלו אפשר שתשכון השכינה בבית שנבנה לשמה. גם הראי"ה קוק בספרו אורות הקודש (ח"ג עמ' ר') כותב שיש תנאים מוקדמים כדי שבית המקדש יוכל להבנות, וכך כתב שם: "אי אפשר לצייר תכונה שלימה של עושר הדמיון כשהבערות שולטת והרשעה המעשית מתגברת. רק בהתרוממות רוחנית ומעשית חשובה אפשר להשיב את בנין בית המקדש למקומו".

סיפור לשבת

"אל הרבי מביאלא עלית"

{מגליון "מאורות יחיאל" דחסידי ביאלא רמת אהרן, ב"ב, לרגל יומא דהילולא של הצדיק בעל ה"קדושת יחיאל" מביאלא זי"ע. שאול שיף}

התופים הלמו בעוז, ובעל המנגן זימר בקולו הבס 'עוד ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים', כל משתתפי סעודת הנישואין באולמי 'בנות ירושלים' בפאתי שכונת מאה שערים קמו על רגליהם עם כניסתו של החתן לאולם, חבריו של יוסף יצחק החתן אצו רצו לקבלו והרימו אותו על כתפיהם, השמחה הרקיעה שחקים, והכל בירכו את החתן הטרי המאושר, שיהיה זה בנין עדי עד, ויזכה לראות דורות ישרים ומבורכים ואושר רב.

השנים חלפו, ר' יוסף יצחק עלה ונתעלה בהתמדה מרובה בכולל הייחודי שם למד, בד בבד כיהן כר"מ בישיבה חשובה, אף זוגתו עסקה בהוראה, וחינכה לגיונות של בנות יעקב, אך השמחה והאושר היו רחוקים מהם, עצב ותוגה נראו בעיניהם, ביתם היה ריק, מצהלות ילדים לא נשמעו בו, ברכת ה'דורות ישרים מבורכים' התמהמה מלבוא.

המשך בעמוד הבא...

ר' יוסף יצחק ניסה להתחזק באמונתו, ויחד עם זוגתו הרבו לנסוע לקברי צדיקים, לפקוד בתי רבנים, קיבלו על עצמם קבלות טובות נדרים ונדבות, והרבו בעוד ענינים למען המטרה הנכספת, אולם הישועה בוששה מלהגיע.

עשרים וחמש שנה חלפו, עשרים וחמש שנה המקפלים בתוכם קרוב לעשרת אלפים ימים, כמאתיים עשרים אלף שעות, של צפיה תחינה ותפילה.

יום אחד ישב ר' יוסף יצחק בבית המדרש, הוא סיים את מכסת לימודיו, והעתיק תפילות ופרקי תהילים כדרכו, ר' יוסף יצחק הרגיש צל לצידו, הוא נשא את עיניו וראה את ר' לייבל ידידו משכבר הימים עומד על ידו ומביט בו. "אתה ממתין ליז" - שאל. ר' לייבל לא השיב, אלא התיישב מולו על הספסל הישן, ואמר: "ר' יוסף יצחק, אני רוצה לשאול אותך שאלה, כוונתי באמת לטובה, אתה הולך להתברך מפי צדיקים?". ר' יוסף יצחק הנהן בראשו ודמעות קלות ניקוו בזוויות עיניו.

"אל הרבי מביאלא עלית?" - המשיך ר' לייבל לחקור. ר' יוסף יצחק הביט בו ותהה בקול "אכן אתה צודק, אצל הביאלער רבי עדיין לא הייתי". ר' לייבל קם ממקומו ומשך בידו של רעהו ואמר "נו, אז למה הינך ממתין, רוץ עכשיו לרח' יוסף בן מתתיהו, ותבקש להיכנס אל הרבי מביאלא, צדיק הדור הוא, וככל היוצא מפיו יעשה".

*

הדלת נפתחה, והגבאי סימן להבא בתור להיכנס. ר' יוסף יצחק קם ממקומו, הידק את הגרטל לחליפתו, אחז בחזקה בידיו את ה'קויטל', ונכנס אל הקודש פנימה לחדרו של רבינו הקוה"ט ה"קדושת יחיאל" מביאלא זי"ע.

הרבי עיין בקוויטל, נשא את עיניו הטהורות והביט בפני ר' יוסף יצחק העומד מולו שפוף קמעה, אחר עצם את עיניו, הניח את ידו הטהורה על מצחו, ושקע בהרהורים.

הדקות חלפו, הגבאי כבר הציץ מפתח הדלת לראות מדוע מתמהמה היהודי בחדרו של הרבי, אך לא ההין להפריע לרבי להתעמק במחשבותיו.

כעבור רגעים ארוכים פקח הרבי שוב את עיניו, ותחת להאציל ברכה מעומק הלב לר' יוסף יצחק פתח ואמר: "כשיהודי רואה שחס ושלום נגזרה עליו גזירה, עליו לעשות חשבון הנפש, לפשפש היטב במעשיו ולראות באיזה ענין רוצה הקב"ה שהוא ישתפר, במה צריך הוא לתקן את דרכיו ומעשיו".

ר' יוסף יצחק הנהן בראשו, ואמר "אכן רבי, אני וב"ב קיבלנו על עצמינו קבלות טובות מרובות, ובמה שרק יכולנו שפרנו דרכינו ומעשינו".

הרבי המשיך בדבריו כאילו לא שמע את תשובתו: "בפרט צריך האדם להתבונן ולחשב מעשיו בעניני בין אדם לחברו, לראות אם לא פגע חלילה בכבודו של יהודי, כי כשיהודי פוגע ושופך את דמו של יהודי אחר, חומר הדין שופטו, וכל זמן שלא פייס את היהודי שפגע הוא, לא נענים תפילותיו".

שתיקה השתררה לרגע בחדר, ור' יוסף יצחק קרא ברגש עז אל הרבי: "אכן רבי, אני נזהר עד למאוד בכבוד הזולת, גם ב"ב כן, אף בכבוד תלמידי בישיבה שאני מכהן בה כר"מ, נזהר אני עד למאוד".

הרבי הביט בו שוב, והיה נראה כחוכך בדעתו אם לומר את אשר גלוי לפניו, או להביא את היהודי אשר לפניו שיזכר לבדו במעלליו, אחר אמר: "אכן כך! אך אנא ממך תנסה להיזכר בימי בחרותך, אולי אז פגעת בכבודו של יהודי, אולי עשית איזה מעשה של משובת נעורים כנגד איזה אדמו"ר...!" הרבי לא הספיק לסיים את דבריו, ור' יוסף יצחק החל לרעוד "רבי, אני נזכר, אכן, בבחרותי הגיע איזה אדמו"ר לירושלים, ובחור מחו"ל הבטיח לי $10 אם אעשה איזה מעשה משובה כנגדו, לזה הרבי מתכוון?".

*

למחרת בבוקר הודיע ר' יוסף יצחק בישיבה שהוא לוקח יום חופשה, עלה על אוטובוס ונסע לעיר מגוריו של אותו אדמו"ר, כפי שהורה לו הרבי מביאלא. כשנכנס אל אותו אדמו"ר שאלו "הרבי מכיר אותי?".

"כן בוודאי" השיבו האדמו"ר "לפני שלושים שנה, כששבתתי בירושלים ביזית אותי. אל תתפלא שזוכר אני זאת, אני הגעתי אז לירושלים לשבת, אחר שבוע שלא היה בביתי לחם לאכול, קיוויתי שאהיה מספר ימים בירושלים ויהודים יכנסו אלי עם פדיונות, אך בליל שבת עשית מה שעשית, ונכנסתי לחדרי ואמרתי רבונו של עולם ראה נא בעניי עשה נא למען כבוד בית אבי".

ר' יוסף יצחק פרץ בבכי מר, ואמר "חיי אינם חיים, כבר עשרים וחמש חלפו מנישואיי ועדיין לא נפקדתי, אמש הייתי אצל הרבי מביאלא, והוא אמר לי שזו הסיבה לכך, אנא מחול לי. אני רוצה להזמין את האדמו"ר לירושלים, ואעשה תשובת המשקל על אשר פגמתי, בכבוד מלכים אכבדהו, אך אנא מחול לי".

*

פחות משנה חלפה, ור' יוסף יצחק זכה להכניס את בנו בכורו בבריתו של אברהם אבינו.

(נערך ע"פ מה שסיפר נכדו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מביאלא)

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

הפעם מדובר בעניין רציני ולא בבדיחה.

(בחופשה עד אמצע פברואר. על כל תקלה נא להודיעני)

ישנו ארגון בשם "**דעת**", אליו ניתן להתקשר ולדבר עם אחות או רופא שנותנים הסבר ומידע על כל מיני שאלות רפואיות אישיות (מהות המחלה, דרכי טפול, הסבר מפורט ועוד). מתקשרים אליהם טלפונית והחומר נשלח ישירות הביתה בדואר ישראל (הם **לא** עובדים עם E-MAIL).

הם עושים זאת **בחינם** ובהתנדבות במסגרת "יד-שרה" ובשיתוף עם המרכז הרפואי הדסה.

פניתי אליהם במשהו אישי וממש התפעלתי מהמהירות והיעילות שהפגינו. שלא נזדקק, אבל מי שצריך מוזמן לפנות ולהיווכח בעצמו.

פרטים בהמשך המייל

"דעת" - מרכז מידע לציבור בנושאי בריאות, מספק חינם תשובות לכל שאלותיכם האישיות בענייני בריאות!!! מידע רפואי ללא תשלום, בעברית ובאנגלית, המסייע בהבנת הטיפול-הרפואי יישלח אליכם חזרה בדואר רגיל.

מס' הטלפון לשאלותיכם: 02-6444500

בחסות: "יד שרה" והמרכז הרפואי "הדסה" "דעת"

שו"ת חורף

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: אמנם ט"ו בשבט חלף עבר אבל אנחנו נשארים עדיין עם רוב המאכלים שלגביהם קיים חשש של תולעים. הגב' רונית דרמן שואלת האם גם ריבות תאנים 100 אחוז פרי בעייתיות?

תשובה: הפניתי את השאלה לרב צבי אראלי - מומחה בתחום הכשרות, ולהלן תשובתו:

בעקרון יש שני סוגים, קונפיטורה עם חלקי פרי, וריבה שזה למעשה רסק.

עיקר החשש הוא מתולעת שלמה שאינה בטילה ב'שישים' בגלל חשיבותה, ולכן כאשר מדובר ב'ריבה' שהיא מרוסקת ואין בה חתיכות פרי[א] (בניגוד לקונפיטורה) אין לחשוש כי תמיד יש 'שישים' נגד התולעים אם ישנן.[ב]

יש הטוענים כי גם בריבה, זה תלוי אם הפרי נגוע או לא, שכאשר אחוז הנגיעות גבוה מאד, לא ברור שיש 'שישים' לבטל את התולעים.

הבדצי"ם נמנעים מלתת הכשר לריבת תאנים.

יש כיום בארץ ייצור של ריבת תאנים ע"י מפעל ב'זיכרון יעקב' - מדובר בייצור מתאנים טריות ומגידול מקומי. ממחלקת הכשרות במקום נמסר לי, כי הפועלים במקום פותחים כל תאנה ותאנה, חוצים אותה לשניים ופותחים אותה כלפי חוץ כנגד מקור אור ובודקים. נראה כי במקרה זה, לאור תהליך הייצור, ניתן להשתמש במוצר.

ישנם בשוק ריבות תאנים מייבוא (יש לדוגמא יבוא מבולגריה) וראוי להימנע מלהשתמש בהם.

א - תהליך הייצור של ריבה הוא שאת הפרי של הריבה מבשלים בטמפרטורה גבוהה ולאחר מכן בישול בלחץ גבוה כך שאין סיכוי שתולעת תחזיק מעמיד, ובפרט שאחר כך מרסקים או טוחנים את התאנים, בניגוד לקונפיטורה ששם יש חתיכות פרי ממש.

ב - ואין לחשוש ל'ביטול איסור לכתחילה' כיוון שאין מתכוונים לכך.

שביבים / שאול שיף

מדוע אין דובי בבית של החבדניקי״ם?

בביקור בבית של חבר חבדני״ק הבחנתי במשהו מוזר: לילדים לא היה אפילו דובי אחד לרפואה! מה יש לכם נגד הדובון החמוד?

תשובה:

חלילה, אין לנו נגד הדובון החמוד כלום. אך אם שאלת, נגלה את אוזנך שלא רק דובי לא היית מוצא שם: גם בובות של ארנבות, חמורים או חתולים לא היית מוצא בבית. הסיבה לכך היא הצעה שהרבי מליובאוויטש זי״ע הציע לפני כ-26 שנה כי ילדים ישחקו רק עם חיות טהורות וכשרות ולהשתדל ככל שאפשר שהסביבה בה ילדים גדלים תהיה מלאה רק בחיות ובבהמות כשרות.

הלכות הכשרות אומרות לנו אלו דברים מותר לאכול ואלו לא. הסיבה העיקרית לכך שאנו שומרים כשרות היא, כמובן, כדי לקיים את רצונו של האלוקים, אך פרשנים רבים מציינים כי ההבדל בין חיות כשרות ולשאינן כאלה הוא, שבעוד החיות הכשרות עדינות יותר, אלו הלא כשרות אגרסיביות וטורפות. לפיכך אנו מצווים שלא לאכול אותם כדי שתכונותיהן השליליות לא יהפכו להיות חלק מאיתנו.

אולי, מאותה סיבה, אנו גם לא משחקים עם דובי: האם אנו רוצים שילדינו יתנהגו כמו דוב רעב? האם תכונותיו האגרסיביות של הדוב צריכות להיות דוגמה לחיקוי עבור ילדינו? או שמא נעדיף שהם יהיו עדינים כמו כבשים ודורשי שלום כמו היונה. כשהם משחקים עם בובות או מביטים על תמונות של חיות, נעדיף להציג בפניהם את החיות הכשרות המייצגות עדינות, רוגע וטהרה.

(אתר בית חב״ד הנשלח באי-מייל)

סגולה בדוקה לפרנסה וכו׳

בשכנותו של מנהל חיידר ידוע בירושלים גר יהודי מבוגר, שבכל התנהלותו התנהג בצורה מאוד פשוטה. אולם, כשהגיע לברכת המזון, הוא בירך כאחד החסידים אשר בארץ, בצורה שלא תאמה להנהגת חייו במהלך היום יום. אותו מנהל שלא כבש סקרנותו, ניגש אליו ושאלו: מהו סוד ההנהגה שלך, שכאשר אתה מגיע לברכת המזון אתה נהפך לאדם אחר?

סיפר לו אותו יהודי:

״הייתי ילד כבן שתיים עשרה בחיידר בפולניה, יום אחד בא לחזק אותנו הגאון ר׳ מאיר שפירא מלובלין מייסד הדף היומי, וכך הוא אמר לנו: ״ילדים יקרים, האם אתם יודעים איזה אות אינה מופיעה בברכת המזון?״

וכאן הוא הקריא מה שכתוב ב״באר היטב״ (או״ח הלכות ברכת המזון סימן קפ״ה אות א׳)

וז״ל: ״מצאתי למה אין אות פ״א סופית (ף) בברכת המזון!

לפי שכל מי שבירך ברכת המזון בכוונה, אין שולט בו לא [חרון אף ולא קצף וכו׳, ומזונותיו מצויין לו בריווח ובכבוד כל ימיו...

והמדקדק יזהר לברך דווקא תוך הספר ולא בע״פ. (כתב בספר חסידים מעשה באחד שמת ונתגלה בחלום לאחד מקרוביו ואמר לו בכל יום דנין אותי על שלא הייתי מדקדק לברך כל הברכות בכוונת הלב כו׳״). אמר לנו המהר״ם שפירא זצ״ל, שכל ילד יקבל על עצמו בקבלה חזקה לברך ברכת המזון בכוונה. ותראו מה אתם מרוויחים, צ׳ק חתום מה״באר היטב״ - לא צרות. ועוד - פרנסה ברווח לכל החיים.

עברו שנים ויום אחד מצאתי את עצמי בשערי אושוויץ, במסדר הידוע לצד ימין ושמאל... מול הצורר הנאצי ימ״ש. לפתע נזכרתי באותה שיחה נוראה של המהר״ם שפירא בחיידר, ואמרתי לעצמי, זהו! הגיע הזמן של פירעון הצ׳ק. וכך מצאתי את עצמי מתפלל לבורא עולם: ״רבונו של עולם יש לי הבטחה מה״תשב״ץ״ ומה״באר היטב״ שמי שמברך ברכת המזון בכוונה לא יהא לו צרות, ופה בשערי אושוויץ אני מתחנן לפניך ריבונו של עולם תציל אותי מכל צרה וצוקה״, ותוך כדי תפילה מראים לי עם האצבע לצד ימין.

לאחר מכן הכריזו שכל אחד צריך לומר בפני הקצין הנאלח באיזה תחום הוא מבין ובקי, כדי לשבץ אותו בעבודה, ואני שהייתי בחור ישיבה בלא ידע של איזה מקצוע, לא ידעתי מה לומר. וכך בעומדי בתור נשאתי תפילה נרגשת לבורא העולם: ״ריבונו של עולם יש לי הבטחה על הפרנסה, ואני צריך לאכול כאן באושוויץ, ואין לי שום מקצוע שאני יכול להגיד לקצין...״, ותוך כדי תפילה, זה שעמד בתור מאחרי, פונה אליי ואומר לי: תגיד לקצין שאתה טבח ואני עוזר שלך, וכך מצאתי את עצמי כטבח במטבח של אושוויץ. בשעה שהאחרים נמקו ברעב אני הייתי במטבח של אושוויץ עם כל האוכל. וכך הוא מספר לאותו מנהל חיידר: ראיתי בחוש איך שההבטחות של התשב״ץ והבאר היטב התקיימו גם בתוך התופת של אושוויץ הנאצית...

נו, אז שלא אברך ברכת המזון עם כל הכוח והכוונה???.

(סיפר לי פיני אידיק)

רב בזכות גנגסטרים...

אחד מתלמידיו של החתם סופר עסק במסחר. הוא נהג לבקר את רבו כמה פעמים בשנה ולהשתעשע עמו בחידושי תורה,

פעם אחת כאשר שהה אצלו, אמר לו החתם סופר: ״תלמידי היקר, הגיע העת שתעזוב את המסחר ותתמסר ללימוד תורה, ללמוד וללמד. ראוי שתקבל על עצמך משרת רבנות״. התלמיד היה עניו מאוד, הסתיר את ידיעותיו בתורה, לכן לא רצה לקבל עליו משרת רבנות. ״איני ראוי לכך״, סירב, ״ולבד זאת, מבקש אני להמשיך להיות סוחר ולעשות פרנסת ביתי. יש לי חברים שהם גאונים גדולים ממני, ולהם אין פרנסה, מוטב שהם יהיו רבנים.״

״אם לא תיאות להיות רב מרצונך, תהיה רב שלא ברצונך, והלוואי שלא תתחרט על שלא שמעת לדברי״ היתרה בו רבו. כעבור מספר ימים נסע התלמיד לרגל מסחרו לעיר אלמוטץ. באמצע הדרך, כאשר עברה מרכבתו ביער עבות, ארבו לו שודדים. הם התנפלו על יושבי המרכבה וציוו על הסוחר למסור את כל כספו. הסוחר התלמיד, שהיה בעל מחשבה חריפה ומהירה, אמר לשודדים ברוב חכמתו: ״אני נוסע כעת כדי למכור שוורים, אך עדיין לא מכרתים ולכן מה יש לי כעת? רק כמה רובלים עלובים להוצאות הדרך, אבל כשאחזור מהיריד באלמוטץ יהיה לי הרבה כסף. התפתו השודדים לדבריו הערמומיים ולאחר שפשפשו בכליו וראו שבאמת אין לו אלא סכום זעום, עזבוהו לנפשו. הסוחר המשיך בדרכו לעיר אלמוטץ ושם עסק

במסחרו כל היום. מקרה השודדים נשכח ממנו. בערב שב לביתו, פתח את הגמרא ולמד בשקידה רבה עד חצות הליל. אחרי כן קרא קריאת שמע ושכב לישון. לפתע שמע דפיקות עזות בדלת. לפני שהספיק לקום ממיטתו נפרצה הדלת בפראות, וקבוצה פרועה של שודדים נכנסה ברעש גדול. הסתבר שהשודדים מן היער לא היו כה פתאים להאמין כי הוא יביא להם את רווחיו. הם עקבו אחריו כל היום וחיכו לו ליד ביתו עד שכבה אור העששית. הם קשרו את הסוחר בחבלים ואיימו עליו בגרזן לגלות להם היכן טמן את כל כספו. "הכסף או הנפש?" לא נותרה לו כל ברירה. לאחר שלקחו השודדים את כל כספו והסתלקו, ערך הסוחר את חשבון נפשו והגיע למסקנה כי כיון שלא שמע לעצת רבו, להיות רב וללמד תורה, נענש בנפילה לידי שודדים, אשר אך בנס לא הרגוהו. אז נדר נדר לה, שיקבל על עצמו משרת הרבנות בקהילה הראשונה שתזמין אותו. למחרת הגיעה לביתו איגרת, בה כתב לו רבו החתם סופר: בקשתיו שיקבל ברצון להיות מנהיג עדת ישראל, ולא שמע אלי. עתה הנה יראה כי מן השמים נגזר שיהיה רועה בישראל.

(איש אלוקים)

כמה טוב אתה נראה...

במחקר מסוים התבקשו נבדקים להרכיב משפטים ממילים נתונות. חלק מהם קיבל מילים שביטאו תוקפנות וקוצר רוח, ואחרים קיבלו מילים שביטאו סובלנות וכבוד. לאחר מכן התבקשו המשתתפים לגשת למעבדה אחרת, כדי להשתתף בחלק שני של הניסוי. במעבדה השנייה הם מצאו נסיין שהיה נראה עסוק בהסברת המשימה לאחד המשתתפים שכביכול התקשה בהבנה (למעשה היה מדובר במשתף פעולה ובסיטואציה מבוימת). המשתתפים שעסקו לפני כן בסידור המילים המנומסות חיכו בסבלנות כ-9.3 דקות בממוצע לפני שהתערבו בשיחה ושאלו את הנסיין מה עליהם לעשות. ואילו המשתתפים שקיבלו את המילים האגרסיביות המתינו רק 5.5 דקות.

בניסוי אחר התבקשו חלק מהמשתתפים לעסוק בסידור מילים שעוררו אסוציאציות של זיקנה. כשסיימו הנבדקים את המשימה ויצאו מהחדר במחשבה שתם הניסוי, צפו בהם החוקרים וגילו שאלה שהתבקשו לחשוב על מילים "זקנות", צעדו לאט יותר מהאחרים, אף על פי שכולם היו סטודנטים צעירים.

נסו לומר לאדם שאתם מכירים כמה טוב הוא נראה, כמה אור קורן ממנו, או כמה שלווה ובטחון משדרת הנוכחות שלו. השינוי יהיה ניכר ומיידי. מובן שגם ההיפך נכון. קל מאוד לכבות מישהו אפילו באמצעות משפט כמו "אתה נראה נורא".

(אוהב ימים, צבי אילן)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין
עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il